

Europese toolkit voor het opstarten van een bemiddelings- traject binnen een gerechtelijke procedure

Versie 0.6, 8 maart 2016

Mediation meets Judges – EU toolkit V0.6
Versie aangepast door BECI-Kamer van Koophandel van Brussel

Inhoudsopgave

INLEIDENDE OPMERKINGEN	3
DEEL 1. Waarom zouden rechters een bemiddelingsprocedure moeten promoten?	4
De rol van de rechter bij het aanduiden van de bemiddelaar en de opvolging van de bemiddeling	4
DEEL 2: Hoe kunnen de partijen op de hoogte worden gebracht van de mogelijkheid van een bemiddelingsprocedure?	8
DEEL 3: In welk stadium van de procedure kan bemiddeling worden voorgesteld?	10
DEEL 4: Hoe wordt een bemiddelaar aangeduid?	12
DEEL 5: Hoe wordt de bemiddeling beëindigd? Hoe worden er statistieken verzameld?..	13
Rapportering van de resultaten van de bemiddeling	13
Statistieken	14

Clausule van aansprakelijkheidsvrijstelling van de Europese Commissie:

Deze toolkit kwam tot stand met de financiële steun van het programma “Civiel Recht” van de Europese Unie. De inhoud van dit document valt onder de volledige en exclusieve verantwoordelijkheid van het Consortium “Mediation Meets Judges” en kan in geen enkel geval worden gelijkgesteld met de standpunten van de Europese Commissie.

Mediation meets Judges – EU toolkit V0.6
Versie aangepast door BECI-Kamer van Koophandel van Brussel

INLEIDENDE OPMERKINGEN

Deze Europese toolkit biedt de partners van het “Mediation Meets Judges”-project een leidraad aan waarmee ze bevorderingsprogramma’s kunnen opzetten die bedoeld zijn om bemiddeling binnen een gerechtelijke procedure te promoten. Deze programma’s worden uitgewerkt in samenspraak met rechters en met de eventuele steun van balies, bemiddelaars en bemiddelingsorganisaties of -instituten.

Deze Europese toolkit werd op 2 niveaus aan de Belgische situatie aangepast. Eerst en vooral werden de van toepassing zijnde nationale wetsbepalingen, zoals een eventuele opschorting van de verjaringstermijnen, in dit document opgenomen. Verder werd het instrumentarium aangepast aan de verschillende soorten rechtbanken; voor zover mogelijk gebeurde dit in overleg met rechters en andere partners.

Deze toolkit werd ontwikkeld door EUROCHAMBRES, de vereniging van Europese Kamers van Koophandel en Industrie, en is in de eerste plaats bestemd voor de partners van het “Mediation Meets Judges”-project. Maar ook andere belangstellenden kunnen er gebruik van maken op voorwaarde dat ze (1) EUROCHAMBRES hiervan op de hoogte brengen en (2) uitdrukkelijk verwijzen naar het “Mediation Meets Judges”-project en de cofinanciering door de Europese Commissie.

Alle suggesties met betrekking tot de verbetering van het model zijn meer dan welkom en kunnen worden overgemaakt aan: ln@beci.be – Laila Nejar +32 2 563 68 58

DEEL 1. Waarom zouden rechters een bemiddelingsprocedure moeten promoten?

Wanneer een rechter een beslissing moet treffen in een zaak, past hij de wet toe alsook de regels van bewijsvoering. Op die manier zorgt hij ervoor dat gerechtigheid geschiedt. Dat neemt niet weg dat in sommige gevallen een van de partijen, soms zelfs de winnende partij, niet tevreden is met de beslissing van de rechter omdat ze van mening is dat de uitspraak geen oplossing biedt voor bepaalde onderliggende oorzaken van het conflict.

Deze **toolkit** moet worden beschouwd als een hulpmiddel voor rechters die de betrokken partijen ertoe willen aanzetten om eerst via bemiddeling een oplossing te zoeken alvorens hun geschil via de klassieke juridische weg te laten beslechten.

Om het gebruik van deze toolkit te vergemakkelijken, vestigen we nog even de aandacht op 2 kernbegrippen die als volgt werden gedefinieerd in Richtlijn 2008/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling in burgerlijke en handelszaken:

- “Bemiddeling” is een gestructureerd proces waarbij twee of meer partijen in een geschil proberen onder elkaar, op vrijwillige basis, een overeenkomst te bereiken inzake de beslechting van hun geschil met de hulp van een bemiddelaar. De bemiddeling kan worden ingeleid door de partijen, voorgesteld of opgelegd door een rechtbank of voorgeschreven door de wetgeving van een EU-land.
- De “bemiddelaar” is een derde persoon die wordt gevraagd op een efficiënte, onpartijdige en deskundige manier te bemiddelen.

De rol van de rechter bij het aanduiden van de bemiddelaar en de opvolging van de bemiddeling

Het bevorderen van bemiddelingsprocedures biedt rechters een aantal voordelen. Zo kunnen ze:

- de partijen de mogelijkheid bieden om samen tot een definitieve en passende oplossing te komen en op die manier hun conflict te beslechten;
- door middel van dading een groot aantal dossiers in een vroeger stadium afhandelen;
- hun tijd optimaler gebruiken en de toegewezen middelen beter beheren; vermits bemiddeling een ander soort werk is, kunnen rechters hun werk beter organiseren en in bepaalde gevallen de werkdruk zelfs doen afnemen.

Wanneer de rechter de verschillende partijen voorstelt om een bemiddelingsprocedure op te starten, wil dit niet zeggen dat hij afziet van zijn institutionele opdracht, of deze overdraagt aan de partijen. Er is dus geen sprake van **rechtswaigering**.

In ieder geschil dat voor dading vatbaar is¹, zal de rechter het Gerechtelijk Wetboek, de Wet van 21 februari 2005 met betrekking tot de bemiddeling, alsook Richtlijn 2008/52/EG uitdrukkelijk naleven. Dit houdt in dat hij:

- de procedure voor de volledige duur van het bemiddelingstraject opschort indien het contract een bemiddelingsbeding bevat²;
- nagaat of het dossier via bemiddeling kan worden opgelost. Zolang de zaak niet in beraad is genomen, kan hij dit doen op ieder moment van de procedure, maar bij voorkeur bij de inleiding of ten laatste bij de neerlegging en de mededeling van de laatste conclusies; bemiddeling is niet mogelijk voor het Hof van Cassatie en de Arrondissementsrechtbank;
- de partijen indien nodig oproept³;

¹ Art. 1724 van het Gerechtelijk Wetboek : “ Elk geschil dat vatbaar is om te worden geregeld via een dading, kan het voorwerp zijn van een bemiddeling, evenals :

1° de geschillen betreffende de materies bedoeld in de hoofdstukken V en VI van titel V, in hoofdstuk IV van titel VI en in titel IX van het Burgerlijk Wetboek;

2° de geschillen betreffende de materies bedoeld in titel Vbis van boek III van dit Wetboek;

3° de geschillen ingesteld overeenkomstig de afdelingen I tot IV van hoofdstuk XI van boek IV van het vierde deel van dit Wetboek;

4° de geschillen voortvloeiend uit de feitelijke samenwoning.

De publiekrechtelijke rechtspersonen kunnen partij zijn bij een bemiddeling in de bij wet of bij een in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit bepaalde gevallen”.

² Art. 1725 van het Gerechtelijk Wetboek: “ § 1. Elke overeenkomst kan een bemiddelingsbeding bevatten, waarbij de partijen zich ertoe verbinden voor eventuele geschillen in verband met de geldigheid, totstandkoming, uitlegging, uitvoering of verbreking van de overeenkomst eerst een beroep te doen op bemiddeling en pas dan op elke andere vorm van geschillenbeslechting.

§ 2. De rechter of de arbiter bij wie een aan een bemiddelingsbeding onderworpen geschil aanhangig is gemaakt, schort, op verzoek van een partij, de behandeling van de zaak op, tenzij er ten aanzien van dat geschil geen geldig beding is of dit is geëindigd. De exceptie moet vóór enige andere exceptie of verweer worden voorgedragen. De behandeling van de zaak wordt voortgezet zodra de partijen of een van hen aan de griffie en aan de andere partijen hebben meegedeeld dat de bemiddeling beëindigd is.

§ 3. Het bemiddelingsbeding vormt geen beletsel voor verzoeken tot het treffen van voorlopige of bewarende maatregelen. De indiening van dergelijke verzoeken brengt niet mee dat men van de bemiddeling afziet.”

³ In samenhang van de artikelen 992 en 1734 van het Gerechtelijk Wetboek en de 13de overweging van EU Richtlijn 2008/52/EG:

Art. 992 : “De rechter kan, zelfs ambtshalve, de partijen of een van hen bevelen in persoon te verschijnen”;

Art. 1734, § 1: “ In elke stand van het geding, alsook in kort geding, behalve voor het Hof van Cassatie en voor de arrondissementsrechtbank, kan de reeds geadieerde rechter, op gezamenlijk verzoek van de partijen, of op eigen initiatief maar met instemming van de partijen, een bemiddeling bevelen, zolang de zaak niet in beraad is genomen. De partijen komen overeen over de naam van de bemiddelaar, die moet erkend zijn door de in artikel 1727 bedoelde commissie”.

13de overweging van de EU Richtlijn 2008/52/EG: “De bemiddeling/mediation in de zin van deze richtlijn is een vrijwillige procedure, in die zin dat de partijen er zelf voor verantwoordelijk zijn, deze naar eigen goeddunken kunnen organiseren en te allen tijde kunnen beëindigen. De rechterlijke instanties moeten evenwel krachtens de nationale wetgeving tijdslimieten voor een bemiddelings-/mediationproces kunnen vaststellen. Bovendien moeten de rechterlijke instanties, telkens wanneer dit dienstig is, de aandacht van de partijen kunnen vestigen op de mogelijkheid van bemiddeling/mediation.”

- indien nodig de partijen en hun raadslieden ertoe aanspoort om ofwel meer informatie in te winnen over bemiddeling, ofwel een vrijwillige bemiddeling op te zetten, ofwel in onderling overleg een bemiddelaar aan te duiden (wat wordt aangemoedigd). Het is voor een magistraat gemakkelijker om de partijen tot bemiddeling aan te zetten in dossiers waarin niet hij maar een andere rechter ten gronde zal moet beslissen indien er geen akkoord zou worden bereikt en er toch zou worden besloten om het geschil via de klassieke gerechtelijke weg te beslechten. Deze taakverdeling tussen het bevorderen van bemiddeling enerzijds en het in beraad nemen anderzijds is uiteraard enkel mogelijk in de grotere rechtbanken waar voldoende magistraten zetelen;
- eventueel beroep kan doen op een van de volgende instanties: de balie; een permanentie van bemiddelaars die in overleg met de rechtbank ter beschikking wordt gesteld; bemiddelingsorganisaties of –instituten; een bemiddelaar, een bemiddelingsorganisatie van wacht die door dezelfde actoren ter beschikking wordt gesteld;
- binnen de tijdslimieten voorzien in het Gerechtelijk Wetboek en met instemming van de partijen data bepaalt die het best in aanmerking komen voor het bemiddelingstraject dat aan de partijen wordt voorgesteld;
- met de goedkeuring van de partijen een bemiddelaar aanwijst, maar nog geen bemiddelingsinstituut (voor de lijst van erkende bemiddelaars, zie: <http://www.fbc-cfm.be/nl/zoeken-naar-een-bemiddelaar>);
- een datum bepaalt voor de hoorzitting (eerste nuttige datum nadat de opdracht van de bemiddelaar is beëindigd) waarin de partijen de rechter op de hoogte brengen van het resultaat van de bemiddeling (akkoord, verlening van de opdracht van de bemiddelaar, of verderzetting van de gerechtelijke procedure); in de mate van het mogelijke, wordt bij voorkeur de eerder vastgestelde datum behouden of wordt er overeengekomen om snel een nieuwe datum vast te leggen;
- de pleitzitting op vraag van de partijen uitstelt indien er nog geen bemiddelingsakkoord werd bereikt, maar de partijen de bemiddeling wel willen verderzetten;
- op vraag van een van de partijen de datum bepaalt waarop de procedure zal worden hernomen indien de bemiddeling is mislukt; de rechtbank waar de zaak oorspronkelijk aanhangig werd gemaakt, wordt opnieuw bevoegd en zal het geschil beslechten;
- de gedeeltelijke of gehele bemiddelingsovereenkomst (akkoord) homologeert indien het bemiddelingstraject met succes werd afgesloten en de partijen hierom vragen.

Het vrijwillige karakter van de bemiddelingsprocedure zoals bepaald door de wet van 21.02.2005, leidt ertoe dat de rechter niets kan eisen van de partijen tenzij een eventuele verschijning voor de rechter als hij hen hiertoe oproept. Indien men wil dat de rechter die de partijen ertoe aanzet om een bemiddelingstraject op te starten, zich volledig achter de procedure schaaft, dan is het aangewezen dat het **niet deze maar een andere rechter is die een beslissing ten gronde moet nemen** indien er geen minnelijke schikking kan worden getroffen; bovendien moet ook de rechtbank in kwestie voldoende groot zijn om een andere rechter aan te duiden.

Voor statistische doeleinden zou de rechter bij wie de zaak oorspronkelijk aanhangig werd gemaakt of die de partijen in de richting van de bemiddeling heeft gestuurd (of zijn griffie), cijfers moeten bijhouden met betrekking tot alle conflicten die gedeeltelijk of volledig werden opgelost via een bemiddeling die door hem werd geïnitieerd.

De checklist onder de vorm van een vragenlijst die in BIJLAGE 1 werd opgenomen, laat rechters, raadsliden en partijen toe om de dossiers die voor bemiddeling in aanmerking komen gemakkelijker te identificeren. De vragenlijst werd speciaal ontworpen voor burgerlijke en handelszaken, maar bepaalde vragen kunnen na aanpassing ook in zaken van arbeidsrecht worden toegepast. De checklist is minder geschikt voor familiale geschillen vermits deze een andere aanpak en methodologie vereisen en er een specifieke diagnose moet worden uitgebracht.

DEEL 2: Hoe kunnen de partijen op de hoogte worden gebracht van de mogelijkheid van een bemiddelingsprocedure?

Volgens de deontologische aanbeveling van 9 mei 2005 en de 6de overweging van de “Essentiële beginselen van de Europese advocaat” zouden de raadslieden van de partijen hun cliënten alle informatie moeten geven over het opstarten van een bemiddelingsprocedure. Wanneer een gerechtelijke instantie of een rechter een bemiddelingstraject wenst te initiëren, doet hij er echter best aan om de partijen uitleg te verschaffen over wat bemiddeling nu juist inhoudt en hen meer toelichting te geven over de procedure zelf alsook over het verloop en de voordelen ervan.

De rechter kan dit op verschillende manieren doen: mondeling, tijdens de hoorzitting of tijdens een informatiesessie; of schriftelijk. De informatie kan aan iedere partij afzonderlijk of aan alle partijen samen worden overgemaakt; ze kan systematisch worden gegeven of voor bepaalde, geselecteerde dossiers (zie oproepingsmodel voor de partijen).

Deze toolkit omvat informatieve documenten die aan de partijen kunnen worden overgemaakt:

1. Een model van een bemiddelingsprotocol;
2. Een link naar de website van de Federale Bemiddelingscommissie waar een lijst van erkende bemiddelaars kan worden geraadpleegd: <http://www.fbc-cfm.be/nl/zoeken-naar-een-bemiddelaar>;
3. Een brief of document dat de partijen en advocaten meer uitleg geeft over de bemiddelingsprocedure en het verloop en de voordelen ervan, alsook de rol van de juridische raadgevers (advocaten) en de technische raadgevers (deskundigen) in het bemiddelingstraject nader toelicht (**BIJLAGE 2**);
4. Een evaluatieformulier onder de vorm van een vragenlijst die ook door de partijen en/of hun raadslieden kan worden gebruikt en die toelaat om na te gaan of het dossier voor een bemiddelingsprocedure in aanmerking komt (**BIJLAGE 3**);
5. Een document dat de partijen meer informatie geeft over de bestaande bemiddelingsdiensten waarop ze in België beroep kunnen (burgerlijke rechtbanken en rechtbanken van koophandel van Brussel, Luik, Namen...) (**BIJLAGE 5**).

De toolkit omvat ook een aantal voorbeeldbrieven die aan de partijen kunnen worden overgemaakt en die kunnen worden gebruikt tijdens de verschillende gerechtelijke fasen van de bemiddelingsprocedure:

1. Gezamenlijk verzoek voor de aanstelling van een bemiddelaar;
2. Verzoek voor de schrapping van de zaak na het bereiken van een bemiddelingsakkoord;
3. Verzoekschrift voor homologatie van het bemiddelingsakkoord;

Deze aanpak formaliseert de informatie met betrekking tot de bemiddelingsprocedure. Ze zet de partijen ertoe aan om hun dossier vanuit een ander perspectief te bekijken en maakt hen meer vertrouwd met de mogelijkheden en de voordelen van een bemiddelingstraject.

De checklist die toelaat om na te gaan of bemiddeling mogelijk is, vormt de hoeksteen van de dialoog tussen de rechter, de partijen en de advocaten. De rechter moet controleren of de partijen de vragenlijst hebben doorgenomen. Om zich hiervan te vergewissen, overloopt hij met hen de vragen. Om tegemoet te komen aan de wens tot vertrouwelijkheid, kan dit enkel gebeuren met toestemming van de partijen en voor zover een andere rechter dan de rechter in kwestie de pleitzitting voorziet die zal plaatsvinden indien de bemiddeling geen resultaat oplevert.

Deze systematische aanpak vereist wellicht de betrokkenheid van de griffiers en een goede coördinatie met de andere magistraten van de rechtbank. De brief en de documenten die de partijen in kennis stellen van de bemiddelingsprocedure, worden bij voorkeur vóór of net na de inleidende datum verstuurd, samen met de eerste correspondentie tussen de rechtbank en de partijen (kennisgeving van het inleidend verzoekschrift of brief met betrekking tot het in staat stellen van de zaak); ze kunnen ook aan de partijen worden overgemaakt via de briefwisseling met betrekking tot de instaatstelling van de zaak (of elke andere daad die de rechtbank aan de geschilhebbende partijen overmaakt).

Indien de rechtbank geen personeel heeft om dit te doen, kan ze in deze opdracht worden bijgestaan door een permanentie van bemiddelaars die in de rechtbank aanwezig is, ofwel door een bemiddelaar van de wachtdienst die zich buiten de rechtbank bevindt en in samenspraak met de balies en/of de bemiddelingsorganisaties wordt opgezet. Indien de rechtbank beroep doet op bemiddelaars, verwijst ze de partijen en hun raadslieden naar de permanentie of de wachtdienst die hen de nodige informatie zal verstrekken.

DEEL 3: In welk stadium van de procedure kan bemiddeling worden voorgesteld?

Er is geen ideaal moment dat algemeen kan worden toegepast.

In de praktijk stelt men echter vast dat de partijen (en ook de rechtbank) tijd en geld uitsparen wanneer de bemiddelingsprocedure wordt opgestart bij het begin van het geschil, nog voor er naar de rechter wordt gestapt.

In sommige gevallen gaat de verstandhouding tussen de partijen er met de tijd op achteruit. Het vereist dan heel wat energie om opnieuw tot een constructieve dialoog te komen. Tijd heeft nu eenmaal een onmiskenbare economische waarde. Een aanslepend conflict brengt veel kosten mee en levert veel problemen op (bevrozing van contanten; cashflowproblemen; bewaring of vrijwaring van goederen; verzamelen van bewijzen en getuigenissen; belastingen...). Het voeren van een proces neemt veel tijd in beslag en vergt veel energie van de persoon die het dossier moet behandelen en/of de CEO, en houdt in dat er geld moet worden vrijgemaakt voor de erelonen van de advocaten en deskundigen. Al deze factoren beïnvloeden op toenemende wijze de kwesties ten gronde alsook het economisch belang van de gerechtelijke uitkomst.

In andere gevallen wordt het voorstel tot bemiddeling beter even uitgesteld totdat de partijen hun emoties opnieuw onder controle hebben en hun woede of agressie hebben kunnen ventileren, ook al kan bemiddeling een meer directe uitlaatklep vormen voor de partijen die hun gevoelens gemakkelijker tot uitdrukking kunnen brengen via hun raadslieden dan voor de rechter. Deze aanpak kan er zelfs toe leiden dat ze in een later stadium gewilliger zijn om tot een akkoord te komen. Soms beslissen de partijen om over te gaan tot bemiddeling wanneer de gerechtelijke procedures reeds ver gevorderd zijn, nadat ze de meeste sterke en zwakke punten van hun respectievelijke dossiers in kaart hebben gebracht.

Alvorens een bemiddelingsprocedure op te starten, wordt er bij voorkeur gewacht tot alle partijen er klaar voor zijn. De manier waarop iemand omgaat met de gevoelsmatige aspecten van een conflict hangt af van persoon tot persoon.

Volgens het Gerechtelijk Wetboek omvat een geding 7 hoofdfasen waarin bemiddeling kan worden voorgesteld. Deze fasen zijn de volgende:

1. De inleidende zitting;
2. Het verzoek voor het vaststellen van een datum voor de uitwisseling van de conclusies op basis van artikelen 747 en 748 van het Gerechtelijk Wetboek;
3. De datum waarop de partijen hun eerste conclusies hebben neergelegd;

4. De periode voorafgaand aan de pleidooien nadat de partijen hun schriftelijke opmerkingen hebben neergelegd, met of zonder neerlegging van de stukken;
5. De pleitzitting;
6. De zitting waarop de zaak in voortzetting wordt gesteld;
7. De zitting waarop de debatten worden heropend

Wanneer de vragende partij de tegenpartij dagvaardt, kan men ervan uitgaan dat ze vrij zeker is van de uitkomst van het proces.

Maar na ontvangst van de conclusies van de verwerende partij, kan de oorspronkelijke zegezeekerheid van de advocaat een flinke knauw krijgen en ervoor zorgen dat hij zijn diagnose in vraag moet stellen. Veel handelsrechters weten uit ervaring dat dit meestal het meest geschikte moment is om een bemiddelingsprocedure voor te stellen.

Krachtens artikel 1734 van het Gerechtelijk Wetboek kan de rechter geen bemiddeling bevelen voor het Hof van Cassatie, de Arrondissementsrechtbank of nadat de zaak in beraad werd genomen.

DEEL 4: Hoe wordt een bemiddelaar aangeduid?

Dit deel werd uitgewerkt op basis van ervaringen die werden opgedaan met betrekking tot het promoten van bemiddeling binnen een gerechtelijke procedure.

Identiteit van de bemiddelaar:

Een bemiddelaar wordt bij voorkeur als volgt aangeduid: de rechter, of de bemiddelaar van de permanentie of de bemiddelaar van wacht, legt de volgende lijsten voor, voorzien van toelichtingen:

- De lijst met bemiddelaars voor burgerlijke en handelszaken die door de Federale Bemiddelingscommissie werden erkend; deze lijst vermeldt hun naam, adres, beroep, taal, zaken waarin ze bemiddelen: <http://www.fbc-cfm.be/nl/zoeken-naar-een-bemiddelaar>);
- De lijst van erkende bemiddelaars die de permanentie bemannen indien de rechtbank over een dergelijke permanentie beschikt, alsook het protocolmodel dat ze gebruiken en de tarieven die ze hanteren;
- De contactgegevens van de bemiddelaar van wacht;
- De contactgegevens van de bemiddelingsorganisaties⁴.

Indien de partijen het niet eens geraken over de aan te duiden bemiddelaar, zou het goed zijn dat de wetgever de rechter toestemming geeft om een bemiddelingsorganisatie aan te duiden die op haar beurt een erkend bemiddelaar aanstelt, na ieder risico op belangenconflict te hebben uitgesloten.

Verloop van het bemiddelingstraject:

Indien de bemiddeling door de rechter werd bevolen, zal deze laatste de zaak doen voorkomen op een relaisdatum overeenkomstig het Gerechtelijk Wetboek. In het geval van een vrijwillige bemiddeling, doet de rechter er best aan om samen met de partijen een kalender te bepalen; de bemiddelaar kan op basis hiervan zijn opdracht uitvoeren en bij de rechter verslag uitbrengen over de uitkomst van zijn opdracht (beëindiging van de opdracht of verderzetting ervan op vraag van de partijen, zonder hiervoor de redenen te moeten vermelden).

⁴ Bemiddelingsorganisaties werden in het leven geroepen om kwaliteitsvolle bemiddeling te promoten en de partijen een veilig werkingskader te bieden (erkende bemiddelaars; regels om een bemiddelaar aan te duiden; geregelende procedures; ethische procedures...). Deze organisaties moeten niet noodzakelijk in het bemiddelingstraject worden ingeschakeld, maar samenwerking ermee kan de promotie van bemiddeling op de lange termijn bevorderen.

DEEL 5: Hoe wordt de bemiddeling beëindigd? Hoe worden er statistieken verzameld?

Rapportering van de resultaten van de bemiddeling

De bemiddeling is een geheime en **vertrouwelijke** procedure. De partijen kunnen overeenkomen dat ook het opzetten van een bemiddelingsprocedure vertrouwelijk blijft. Dit kan uiteraard niet in het geval van een bemiddeling die door de rechter werd bevolen, vermits er bij beschikking een bemiddelaar werd aangeduid. De verplichting tot geheimhouding heeft betrekking op alle informatie en documenten die in het kader van de bemiddeling werden uitgewisseld, met inbegrip van alle overeenkomsten en hun bijzonderheden. Op straffe van schending van de wettelijke geheimhouding, mag de rechter dan ook onder geen enkel beding de partijen of de bemiddelaar vragen om de inhoud van de debatten of informatie over een eventueel akkoord of eventuele regeling kenbaar te maken. Indien de partijen hun gedeeltelijk of gehele akkoord wensen te laten homologeren, dan zal de rechter hiervan in kennis worden gesteld.

Artikel 1736, al. 2, van het Gerechtelijk Wetboek voorziet dat de bemiddelaar aan het einde van zijn opdracht de rechter schriftelijk op de hoogte brengt van het feit of de partijen al dan niet tot een akkoord zijn gekomen. Dit is echter niet verplicht binnen de context van vrijwillige bemiddeling.

Voor zover de wet het toelaat, zal de rechter de bemiddelaar vragen om de beëindiging van zijn opdracht te bevestigen; dit gebeurt zowel bij het bereiken als bij het uitblijven van een (gedeeltelijk) akkoord. Afhankelijk van de uitkomst van de bemiddeling, zal de rechter, op vraag van de partijen en overeenkomstig het beschikkingsbeginsel, de gerechtelijke procedures al dan niet verderzetten.

Het zou dan ook nuttig zijn dat de bemiddelaars die werden aangeduid binnen het kader van een gedwongen of vrijwillige bemiddeling, een protocolmodel gebruiken dat hen verplicht om de magistraat die met de zaak belast is, in te lichten over de uitkomst van de bemiddeling. De rechter kan dan indien nodig de impact van zijn tussenkomst beter inschatten.

Ook in het veel voorkomende geval waarbij de bemiddeling niet vrijwillig werd aangegaan maar werd opgestart op aanraden van de rechter, de bemiddelaar van de permanentie of de bemiddelaar van wacht, strekt het tot aanbeveling om de partijen te vragen om de rechter op de hoogte brengen van het bestaan van een (gedeeltelijk) akkoord dat na bemiddeling of onderhandeling werd bekomen. Het doel van een bemiddelingsprocedure is niet de aanstelling van een bemiddelaar, maar de partijen ertoe aanzetten om hun conflict in der minne te regelen op initiatief van de rechter.

Uit de praktijk blijkt echter dat partijen die na een bemiddelingsvoorstel van een magistraat de dialoog opnieuw oppikken en al dan niet met de hulp van een bemiddelaar tot een akkoord komen, vaak nalaten om hun advocaat, en al zeker de rechter, hiervan op de hoogte brengen.

Vermits de rechter of de permanentie van bemiddelaars binnen de rechtbank deze informatie niet heeft gekregen, moet de pleitzitting worden afgewacht om de uitkomst van de bemiddelingsprocedure te kunnen veronderstellen. Indien de partijen in fine niet komen opdagen, kan de rechter ervan uitgaan dat ze een akkoord hebben bereikt. Er moet in dat geval wel een ruime foutenmarge in acht worden genomen, want een niet gepleit dossier staat niet altijd synoniem voor een akkoord.

Informatie over de uitkomst van de bemiddeling of de onderhandeling is echter van essentieel belang. De selectie van de dossiers en de doorverwijzing naar bemiddeling alsook de bemanning van de permanenties (tot nu toe op vrijwillige basis) vormen immers een hoge werklast waarvan de impact in acht moet worden genomen.

Statistieken

Het zou uitermate nuttig zijn dat de rechtbank, eventueel met de hulp van de aanwezige permanentie, statistieken verzamelt met betrekking tot de het promoten van bemiddeling. Op die manier kunnen de voordelen van de promotiecampagne binnen de rechtbank worden geëvalueerd. Om bruikbare resultaten op te leveren, zouden des statistieken de volgende gegevens moeten omvatten:

- De inzet van het geschil indien het vanuit economisch standpunt kan worden geëvalueerd;
- Het aantal dossiers waarvan de rechter vond dat ze voor bemiddeling in aanmerking kwamen;
- Het aantal partijen per dossier dat informatie heeft gekregen over bemiddeling, en de manier waarop ze deze informatie hebben verkregen (schriftelijk; mondeling tijdens een geplande zitting; via de permanentie van bemiddelaars of de bemiddelaar van wacht...);
- De redenen waarom de partijen de informatie over bemiddeling of de bemiddeling zelf hebben geweigerd;
- Het aantal (gerechtelijke en vrijwillige) bemiddelingsprocedures die door de rechter werden bevolen/aanbevolen;
- Het soort conflict (verzekeringscontract/burgerlijke aansprakelijkheid/eigendomsrecht/zakelijke relaties...) alsook de activiteitsector waarbinnen het conflict zich voordeed (banksector/financiële sector/bouwsector/ambachtelijke sector/TIC...) en;
- Het aantal gedeeltelijke of gehele akkoorden die, al dan niet met de hulp van een bemiddelaar, werden bereikt na het verzoek van de rechtbank om de dialoog opnieuw aan te gaan, alsook het aantal bemiddelingen die geen resultaat opleverden;
- De duur van de bemiddelingsprocedure (vanaf de aanduiding van de bemiddelaar tot het eindverslag van de bemiddelaar aan de rechter);

- De kostprijs van de bemiddeling (bemiddelaar, deskundige, advocaat en andere adviseurs);
- Het aantal gehomologeerde bemiddelingsakkoorden⁵.

Bijlage 7, VII bevat een modelformulier voor het verzamelen en bijhouden van statistische gegevens dat werd ingevuld en verwerkt met inachtneming van de vertrouwelijkheidsregels.

⁵ De rechter bekrachtigt het akkoord tussen de partijen door middel van een vonnis of een homologatie. Dit vonnis of deze homologatie vormt een executoire titel; er kan ook geen beroep tegen worden aangetekend.

Dit document werd opgesteld door:

Alexia Hengl, Adviseur EUROCHAMBRES
Vincent Tilman, Hoofdadviseur EUROCHAMBRES

In samenwerking met

Brigitte Vandermensbrugghe, Projectbeheerder BECI

Laila Nejar, Juridisch adviseur BECI

Jean Putmans, Consulair rechter

Philippe Van Roost, Advocaat en bemiddelaar, Alteryx Law&Mediation, bMediation

Leonidas Paschalides, Algemeen directeur, Cypriotische Kamer van Koophandel en Industrie

Mélanie Germain, Zaakvoerder en Hoofd internationale activiteiten CMAP